

O'QUVCHILARNI TADBIRKORLIKKA O'RGATISH: MAKTABDA STARTAP MUHITINI YARATISH

Mamayunusova Maftuna Xasanjon qizi

University of Business and Science universiteti

Psixologiya yo'nalishi 24.21 guruh 2-kurs talabasi

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarni tadbirkorlikka o'rgatishning ahamiyati, maktab muhitida startap madaniyatini shakllantirish, o'quvchilarda tashabbuskorlik, ijodkorlik va iqtisodiy tafakkurni rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Hozirgi globallashuv davrida yoshlarni nafaqat nazariy bilimlar bilan, balki amaliy ko'nikmalar bilan ham ta'minlash muhim hisoblanadi. Shu sababli maktablarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish, o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish, ularni innovatsion g'oyalar yaratishga undash dolzarb vazifalardan biridir. Maqolada maktabda startap muhitini yaratishning pedagogik va psixologik jihatlari, o'quvchilarda biznes g'oyalarni shakllantirish, jamoaviy ishlash, risklarni baholash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish usullari yoritilgan. Shuningdek, ta'lim jarayonida loyihaviy faoliyat, interaktiv metodlar va amaliy mashg'ulotlarning o'rni tahlil qilinadi. Yoshlarni tadbirkorlik ruhida tarbiyalash ularning kelajakdagi iqtisodiy faoliyatida muhim rol o'ynashi, mamlakat iqtisodiy rivojiga hissa qo'shishi mumkinligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: tadbirkorlik, startap, innovatsiya, maktab ta'limi, iqtisodiy tafakkur, tashabbuskorlik, biznes g'oya, yoshlar, ta'lim texnologiyalari, psixologik rivojlanish, kreativlik, loyihaviy faoliyat.

АННОТАЦИЯ: В данной статье анализируется значение обучения учащихся предпринимательству в современной системе образования, формирование культуры стартапов в школьной среде, а также вопросы развития у школьников инициативности, креативности и экономического мышления. В условиях современной глобализации важно обеспечивать

молодежь не только теоретическими знаниями, но и практическими навыками. В связи с этим формирование предпринимательских навыков в школах, обучение учащихся самостоятельному мышлению и стимулирование их к созданию инновационных идей является одной из актуальных задач.

В статье освещаются педагогические и психологические аспекты создания стартап-среды в школе, методы формирования бизнес-идей у учащихся, развития навыков командной работы, оценки рисков и решения проблем. Также анализируется роль проектной деятельности, интерактивных методов и практических занятий в образовательном процессе. Обосновывается, что воспитание молодежи в духе предпринимательства может сыграть важную роль в их будущей экономической деятельности и внести вклад в экономическое развитие страны.

Ключевые слова: предпринимательство, стартап, инновации, школьное образование, экономическое мышление, инициативность, бизнес-идея, молодежь, образовательные технологии, психологическое развитие, креативность, проектная деятельность.

ANNOTATION: This article analyzes the importance of teaching entrepreneurship to students in the modern education system, the formation of a startup culture within the school environment, and the development of initiative, creativity, and economic thinking among students. In the era of globalization, it is important to provide young people not only with theoretical knowledge but also with practical skills. Therefore, developing entrepreneurial skills in schools, teaching students independent thinking, and encouraging them to generate innovative ideas are among the most important tasks.

The article highlights the pedagogical and psychological aspects of creating a startup environment in schools, as well as methods for developing business ideas, teamwork skills, risk assessment, and problem-solving abilities among students. In addition, the role of project-based learning, interactive methods, and practical activities in the educational process is analyzed. It is substantiated that educating

young people in the spirit of entrepreneurship can play a significant role in their future economic activities and contribute to the economic development of the country.

Keywords: *entrepreneurship, startup, innovation, school education, economic thinking, initiative, business idea, youth, educational technologies, psychological development, creativity, project-based learning.*

KIRISH

Zamonaviy jamiyat rivojlanib borayotgan bir davrda yosh avlodni mustaqil fikrlaydigan, tashabbuskor va ijodkor shaxs sifatida tarbiyalash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda ta'lim tizimida faqat nazariy bilim berish bilan cheklanib qolmasdan, o'quvchilarda hayotiy ko'nikmalarni ham shakllantirish talab etilmoqda. Ana shunday muhim ko'nikmalardan biri tadbirkorlik faoliyati hisoblanadi. Tadbirkorlik bu nafaqat biznes yuritish, balki yangi g'oyalarni yaratish, muammolarni samarali hal qilish va innovatsion fikrlash qobiliyatini rivojlantirish jarayonidir. Shu sababli maktab davridan boshlab o'quvchilarga tadbirkorlik asoslarini o'rgatish muhim ahamiyatga ega.

Bugungi kunda ko'plab rivojlangan mamlakatlarda ta'lim tizimiga tadbirkorlik ta'limi faol ravishda joriy etilmoqda. Bu esa yoshlarning iqtisodiy savodxonligini oshirish, ularni mustaqil hayotga tayyorlash hamda yangi ish o'rinlari yaratishga xizmat qiladi. O'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish ularning ijodiy fikrlashini kuchaytiradi, o'z g'oyalarni amalga oshirishga bo'lgan ishonchini oshiradi va kelajakda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishiga zamin yaratadi.

Maktab muhitida startup madaniyatini shakllantirish yoshlarning innovatsion fikrlashini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Startup bu yangi g'oya asosida yaratilgan innovatsion loyiha bo'lib, u ko'pincha yangi mahsulot yoki xizmat yaratishga qaratilgan bo'ladi. O'quvchilarni startup faoliyatiga jalb qilish ularning ijodkorlik qobiliyatini oshiradi, muammolarni yangicha yondashuv bilan hal qilishga o'rgatadi.

Ta'lim jarayonida startup muhitini yaratish uchun avvalo o'quvchilarda qiziqish uyg'otish zarur. Buning uchun o'qituvchilar interaktiv metodlardan

foydalanishi, turli loyihaviy ishlanmalar tashkil qilishi hamda amaliy mashg'ulotlar o'tkazishi mumkin. Masalan, o'quvchilarga kichik biznes g'oyalari ishlab chiqish, ularni taqdim etish va jamoa bilan muhokama qilish vazifalari berilishi mumkin. Bu jarayon o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi va ularda mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

O'quvchilarni tadbirkorlikka o'rgatishda psixologik omillar ham muhim ahamiyatga ega. Avvalo o'quvchilarda o'ziga bo'lgan ishonchni shakllantirish zarur. Ko'plab yoshlar yangi g'oyalarni ilgari surishdan qo'rqadi yoki o'z imkoniyatlariga ishonmaydi. Shu sababli pedagoglar o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashi, ularning g'oyalarini qadrlashi va rag'batlantirishi lozim.

Maktabda startap muhitini yaratishda jamoaviy ish usullaridan foydalanish ham samarali hisoblanadi. O'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, ma'lum bir loyiha ustida ishlashi mumkin. Bu jarayonda ular bir-biri bilan fikr almashadi, turli muammolarni birgalikda hal qiladi va jamoada ishlash ko'nikmasini rivojlantiradi. Jamoaviy ish jarayoni o'quvchilarning ijtimoiy kompetensiyalarini ham rivojlantiradi.

Tadbirkorlik ta'limining yana bir muhim jihati o'quvchilarda iqtisodiy tafakkurni shakllantirishdir. Iqtisodiy tafakkur bu resurslardan oqilona foydalanish, foyda va xarajatlarni tahlil qilish hamda samarali qarorlar qabul qilish qobiliyatidir. O'quvchilarni kichik biznes loyihalari orqali iqtisodiy jarayonlar bilan tanishtirish ularning moliyaviy savodxonligini oshiradi.

Bugungi kunda innovatsion texnologiyalar ta'lim jarayonida keng qo'llanilmoqda. Raqamli texnologiyalar o'quvchilarning startap g'oyalarini ishlab chiqishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Masalan, o'quvchilar mobil ilovalar yaratish, onlayn xizmatlar taklif qilish yoki raqamli mahsulotlar ishlab chiqish kabi loyihalarda ishtirok etishi mumkin. Bu esa ularning zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirishiga yordam beradi.

O'quvchilarda tadbirkorlik qobiliyatini rivojlantirishda kreativ fikrlash muhim rol o'ynaydi. Kreativlik bu yangi va noodatiy g'oyalarni yaratish qobiliyatidir. Kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun o'qituvchilar turli ijodiy

mashg'ulotlar, muammoli vaziyatlar va brainstorming usullaridan foydalanishi mumkin.

Maktabda startap muhitini yaratish o'quvchilarni kelajak kasbiga tayyorlashda ham muhim ahamiyatga ega. Tadbirkorlik faoliyati yoshlarning mustaqil hayotga moslashuvini osonlashtiradi va ularning jamiyatda faol shaxs sifatida shakllanishiga yordam beradi. Shu sababli ta'lim tizimida tadbirkorlik ta'limiga alohida e'tibor qaratish zarur.

Yoshlarni tadbirkorlik ruhida tarbiyalash mamlakat iqtisodiy rivoji uchun ham muhim omil hisoblanadi. Innovatsion g'oyalar asosida yaratilgan startaplar yangi ish o'rinlarini yaratadi va iqtisodiyotning rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu sababli maktab davridan boshlab o'quvchilarni tadbirkorlik faoliyatiga jalb qilish muhim ahamiyatga ega.

Ta'lim jarayonida startap muhitini shakllantirish uchun maktablarda maxsus tadbirlar, tanlovlar va seminarlar tashkil etish mumkin. Masalan, "Eng yaxshi startap g'oya", "Yosh tadbirkor" kabi tanlovlar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va ularni yangi g'oyalar yaratishga undaydi. Bunday tadbirlar o'quvchilarning o'z imkoniyatlarini namoyon etishiga yordam beradi.

Shuningdek, maktablarda tadbirkorlikka oid treninglar va mahorat darslarini tashkil etish ham samarali natija beradi. Tajribali tadbirkorlar va mutaxassislarni maktablarga taklif qilish orqali o'quvchilar real hayotiy tajribalar bilan tanishadi. Bu esa ularning tadbirkorlik faoliyatiga bo'lgan qiziqishini yanada oshiradi.

Umuman olganda, o'quvchilarni tadbirkorlikka o'rgatish ularning shaxsiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Tadbirkorlik ko'nikmalari o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi, muammolarni hal qilish qobiliyatini oshiradi va ularni kelajak hayotga tayyorlaydi. Maktabda startap muhitini yaratish esa yoshlarning innovatsion g'oyalarini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Natijada, ta'lim tizimida tadbirkorlik ta'limini rivojlantirish orqali yoshlarning iqtisodiy savodxonligini oshirish, ularning ijodiy salohiyatini rivojlantirish hamda jamiyatda faol shaxs sifatida shakllanishiga erishish mumkin.

O‘zbekistonda startapning huquqiy ta’rifi hali ham rivojlanib bormoqda. An’anaga ko‘ra, tijorat huquqi kichik, o‘rta va yirik korxonalarni tartibga solish atrofida tuzilgan bo‘lib, ularning har biri xodimlar soni, yillik aylanma va mulkchilik tuzilishi kabi mezonlar bilan belgilanadi. Biroq, startaplar ko‘pincha bu toifalarga to‘g‘ri kelmaydi. Ular, odatda, yosh kompaniyalar bo‘lib, ko‘pincha texnologiyaga asoslangan, biznes modellari zudlik bilan daromad keltirmasligi mumkin, lekin buning o‘rniga potentsial, intellektual mulk va investitsiyalarni kengaytirishga tayanadi. O‘zbekiston qonunchiligi tadbirkorlarni ro‘yxatga olish, moliyalashtirish va huquqlarini himoya qilishning yangi yo‘llarini taqdim etish orqali ana shu xususiyatlarga moslasha boshladi. Hukumat, shuningdek, startaplarni qo‘llabquvvatlash va ularning o‘sish uchun qulay huquqiy asosda ishlashini ta’minlash uchun texnologik parklar, innovatsiya markazlari va inkubatorlarni tashkil etdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Baxrilloevich, A. T. (2025). INTELLEKTUAL MULK HUQUQINING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI. FARS International Journal of Education, Social Science & Humanities., 13(5), 66-73.
2. Tursunov, B., & Abdihakimov, I. (2024). O‘ZBEKISTONDA LEGAL TECH SOHASIDA XALQARO RAQAMLI HUQUQ TEXNOLOGIYALARI STARTUP-FORUMINI TASHKIL ETISH. Modern Science and Research, 3(11), 404-415.
3. Akbarovna, H. G., Jabbor o‘g‘, A. S. Z., & Jahongir o‘g‘li, H. J. (2025). MAMLAKATIMIZDA INTELLEKTUAL MULK VA UNI SHAKLLANTIRISH. SYNAPSES: Insights across the disciplines, 2(5), 63-73.
4. Тожибоев, А. З. У. (2020). ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СТАРТАПОВ КАК ОБЪЕКТ ГРАЖДАНСКОГО ПРАВА. Review of law sciences, (1), 79-87.
5. Ayupov, R. H., & Boltaboeva, G. R. (2020). Raqamli iqtisodiyot asoslari. Darslik. T.: TMI, 575.
6. Ziyo.net